

Red. și Adm.-ția:
Școala No. 4.
Șir. Delavrancea 23
Apare la 5 și la 20
a fiecărei luni

FOAIA ȘCOLARĂ

Abonamente:

Pe un an Lei 120
Pe jum. an Lei 60
Inserțiunile directoare
se publică după tarife
Manuscrisele nu se
:: inapozază ::

ORGANUL OFICIAL AL REVIZORATULUI ȘCOLAR DIN BIHOR

CE POATE FI INVĂȚĂTORUL!

Înainte de toate este și el un om ca toți oamenii, cu tot ceace poate avea bun sau rău un om. Dar dacă împrejurările l-au îndreptat să fie învățător, el trebuie să fie ceva mai mult decât orice om. Din rândurile ce urmează vom să se desprindă însemnătatea socială a învățătorului, nu atât pentru noi dascălii, cât pentru celelalte cercuri de activitate socială și mai ales pentru cei chemați să se îngrijească de viitorul acestui neam.

Și rege și ministru și deputat și tot ceace reprezintă într-o țară un factor de conducere, toți au început a porni pe drumul lor conduși de mâna învățătorului. Tot sufletul unui popor, cantitatea și calitatea acestui suflet; curajul și entuziasmul soldatului, devotamentul funcționarului, întregul sistem al elementelor sociale trece mai întâiu prin mâna învățătorului.

Ministrul ca și muncitorul cu brațele, călătorul ca și negustorul, toți și-au primit cei dintâiu pași în viață de la învățător. De la învățător, unii mai mult, alții mai puțin, au rupt din sufletul învățătorului prima sămânță de suflet, prima rază de divinitate, care pe urmă crește la unii până la cea mai mare strălucire, la alții ceea ce a făcut pe vechiul popor al lui Israel să cinstească pe învățător chiar mai mult decât pe părinți, și pe japonezi să dea titlul de „*Invățător*” celor mai distinși bărbați, ceea ce echivalează cu acela de mareșal.

Învățătorul este făuritorul sufletului unui popor, se înțelege presupunând învățătorul care și-a înțeles rolul său. Și ca să nu se pară că plutim în nori de vorbe umflate, vom lua ca mărturie însăși știința ca să dovedim că sufletul unui popor este mai ales în funcțiune de învățător.

Dumnezeu ne-a sădit de la naștere toate posibilitățile de înălțare. Sistemul nervos al individului normal închide în el în stare potențială și înclinările animalului, dar și înboldirile sufletului. Nu contrazicem întru nimic concepția religiei despre nașterea sufletului, când îl legăm de materia nervoasă a creierului. În concepția

că Dumnezeu a suflat duh sfânt peste făptura de lut a omului, ca în orice concepție religioasă, nu trebuie să vedem decât un simbol.

Dar sub simbol omul cu adevărat de știință descoperă adevărul. Și în cazul nostru însăși fiziologia este de părere că materia nervoasă închide în ea forțe minunate care nu pot fi explicate până la ultimul termen. Întrucât oare știința contrazice părerea religiei, când în loc să spună *Dumnezeu*, spune cu îngâmfare omenescă: *cauză primară*?! Întrucât cuvântul „forță” e mai mult decât „*duh sfânt*”?! Singurul avantaj al altitudinii științifice este că ea părăsind lumea simbolului și trecând pe terenul observației a putut să prindă forțele acestea divine în drumul lor de dezvoltare. Dumnezeu îți dă, dar în traistă nu-ți bagă — spune o înțeleaptă cugetare a Românului; care în cazul nostru înseamnă că suflul sau forța pe care mâna nevăzută a *Creației* a pus-o în materia creierului omenesc trebuie ajutată să crească și să producă suflet. Dovadă că Același Dumnezeu a trimis printre oameni învățători, cari să învețe pe oameni cum să exploateze, să cultive darul închis în materie.

Sufletul în om ca și în omenire nu este cantitativ și nici calitativ atâta în toate timpurile. Pe lângă condițiile favorabile sau defavorabile ale mediului social, vom recunoaște cu toții că cel mai însemnat factor al producerii sufletului pe lume este educatorul. El este cultivatorul ogorului; mâna lui frământă lutul creierului și îl face să iasă din el toată forța de care este în stare.

Și aici ținem să amintim o lege a materiei nervoase care ne va evidenția și mai mult rolul învățătorului în crearea forțelor sufletești. Materia nervoasă are o curioasă proprietate pe care a putut-o observa oricine are creier; cu cât o lași să se odihnească această materie, cu atât cere mai multă odihnă; cu cât însă ea lucrează, cu atât are poftă tot mai mare de lucru. E materia cea mai capabilă să se *obicinuiască* atât cu lenea cât și cu munca. Singura deose-

bire că obiceiul cu lenea duce în jos spre lumea animală, spre materia brută; este însăși legea gravitației, care ne târăște ca un păcal strămoșesc spre pământ: pe când celălalt obicei cu activitate ne duce în sus, către lumea sufletului, către sferele înalte ale omenirii. Cu un cuvânt dacă masa creierului se obicinuește cu inactivitatea, sau cu o activitate redusă, însăși germeul forței divine este amenințat să se usuce. Sufletul nu a putut să se desvolte decât acolo unde creierul a fost cultivat și mai cu seamă cultivat artistic de școală. Mai adăogați la cele de mai sus și considerația că creierul numai în prima fază a vieții omului poate fi lucrat și că dacă se scapă această epocă de lucru, masa nervoasă se înțelenește așa de tare, încât nici un plug nu o mai poate brăzdă. De la 2 la 15 ani este epoca în care creierul este cât se poate de plastic, adică bun de lucrat, iar dela 15 ani înainte el începe să se întărească în forma și în sistemul de funcțiune pe care l-a căpătat dela început. Oricari ar fi înălțimile la care a putut ajunge individul în societate, vorbind de înălțimi reale ale meritului, nu de cele date de noroc, un lucru este de necontestat că *dacă n'ar fi fost mână dibace în prima fază de funcționare a creierului, poate ar fi secat izvorul sufletului.*

Iată minunea pe care o poate face un învățător, când el înțelege să fie ajutorul lui Dumnezeu pe pământ, pentru a face să triumfe sămânța divină ascunsă în materie. Dar în același timp reese și crima acelor învățători, cari conștient sau inconștient, lasă nelucrat ogorul, omorând generații întregi de suflet. Și în același timp reese și crima inconștientă a acelor cari nesocotesc pe acela care l-a dat prima îmboldire către mărirea la care a ajuns.

Învățătorul este un artist, un meseriaș sau un cârpaci, după cum știe să mânuiască masa nervoasă a creierului ce așteaptă ajutorul său. Este cârpaci, când își bate joc de rolul său, ba chiar criminal; este meseriaș când lucrează fără să ridice prea mult ochii în sus; este artist când din școală sa scoate generații tot mai pline de avântul și de setea înălțării.

Dacă ar ști cei ce se gândesc la viitorul unui neam că mult mai asigurat este acest viitor prin munca artistică a învățătorului, decât prin oratoria parlamentelor! Învățătorul făurește suflet iar parlamentul făurește legi. Lucru care ne face să prețuim și mai mult pe un *Spiru Haret* care a văzut astfel lucrurile și pe toți cei ce calcă pe urmele lui.

George Bota.

COPIIĂRIE AMARĂ

E rară ocaziunea când școala izbutește să fie pentru copil un cămin plăcut, iar învățătorul cel mai apropiat protector și mai ales prieten. Spunând aceasta mă gândesc desigur la școala primară pentru că ea este școala copilului adevărat.

Oamenii cari azi sunt în etate și mai ales cei bătrâni, arareori au amintire plăcută despre școala și despre învățător. O, mai ales învățătorul! Aproape toți îl revad cu nuiuaa în mână, cu fruntea încruntată și aspru la vorba. E negreșit mutra unuia care socotea că așa trebuie să fie școala căci altfel îi „sar dracii de copii în cap”.

Acest fel de a gândi al dascălului se potrivea de altfel cu al părinților.

Câți părinți nu spun copiilor de școală ca de-o sperietoare menită să-i facă cuminiți și ascultători: „Lasă că te-oi da eu la școală să te înveți minte” sau, „să vezi pe dracu!”

Sărmanul copil! El știe să-și traiască viața lui mai bine decât omul mare pe a sa, și dacă viața omului matur este rea, a sărmanului copil devine amară. Și aceasta chinina înghițită în anii copilăriei este mai târziu urmată de un regret ce ne însoțește toată viața.

Toată răutatea vine de acolo că „noi” cei mari nu suntem nici drepti și mai cu seama nici sinceri față de copii. Nu voim să le mai recunoaștem dreptul la anumite privilegii acordate de etate și le cerem să gândească, să lucreze ca oamenii mari și mai mult chiar, să dea de timpuriu dovadă că vor deveni ceiace noi n'am fost poate capabili a fi. Aceste porniri nedrepte și nesincere izbutesc să facă din copii niște maimuțe minunate dresate, dar cu urmări triste. O pedagogă se întreabă într-o lucrare a sa „Secolul copilului”: „Cum se face că avem copii așa de inteligenți și oameni mari așa de proști?”

De câte ori ne simțim porniți să fim răi cu un copil, sa ne stabilim consemnui de a ne gândi la noi înși-ne și imediat ne schimbăm.

* * *

Eu n'am avut fericirea unei copilării pe deplin traite, mai cu seama în timpul școlii primare. Eram prea mulți copii în casa părintească și tata preocupat de grijiile unei familii așa de împovărate, ne lua și pe noi copiii în vârtejul ocupațiilor sale. Numai așa îmi explic aceste lucruri căci de altfel tata n'a fost și nici nu este un om rău. Este chiar o fire veselă și foarte comunicativă. Cu noi copiii mai totdeauna, nu era așa. Tot conflictul dintre noi și tata provenea dela faptul că noi ne gândeam mai mult la joacă și d-lui la treburi. Realitatea se oglindea prin două oglinzi diferite: una a copilăriei și alta a nevoilor de toate zilele.

În momentele de dispoziție când și tata se lasă răpit de amintirile tinereții sau ale copilăriei, eram numai urechi, făceam în gândul nostru comparația și

vedeam că „nebuniile” noastre nu erau nici a zecea parte din isprăvile lui tata. Când încercam să-i aducem aminte că jucăriile noastre sunt foarte mult departe de „poroboazele” făcute de dânsul: „Ei, atunci erau alte vremuri!”

Această formulă pe care dealtfel o auzeam neconținut, nu numai la tata, ci la toată lumea, era ea oare menită să ne convingă și să ne satisfacă? Nicidecum.

Când voiam să ne scaldăm, să ne jucăm cu prietenii, tata ne puneă la treabă și nu știu cum se face că toldeana era ceva de făcut. Nu era anotimp să nu vie cu povara lui specială pe capul nostru: Grădina de legume și cea de flori primăvara și vara, culesul prunei toamna, scarmanat lână iarna!

Când soarele ardea mai cu foc și gârla din apropiere strângea toți copiii satului la scaldat, tata bagă de seamă că în grădina sunt prea multe buruieni și ne puneă să plivim, să răsădim, sau la altceva.

Cea mai amară povară pentru noi era plivitul! Vedeam în fiecare buruiană o ființă drăcească, arome crescută să ne facă noua zile fripte și amare.

Știam ce buruiană crește în fiecare colț al grădinii, care se smulge mai ușor și care mai anevoie. Pentru aprecierea noastră, floarea sau ceapa, era tot o buruiană bună și nimic mai mult. Și făceam câteodată observațiunea că sunt mai multe buruieni decât flori sau legume, deși nu le seamănă nimeni.

Odată când vremea era bună de scaldat, ne poruncește tata să culegem niște prune de vară. Dela gâră se auzeau strigătele copiilor mai liberi decât noi, ce se bucurau în valuri și se băteau cu nisip. Fratele meu Traian cu lacrimi în ochi mă întrebă nedumerit că ce fel de om mai este și tata, că el nu vrea să fie cont de noi că suntem copii și ne chinuște neconținut cu atâtea treburi plictisitoare. Parcă el n'ar fi fost copil niciodată. Cum poate cineva să uite așa de grozav? Și iarăși făceam comparația între noi și copilăria lui tata. Ce mai vrea dela noi? Cari copii din tot satul mai fac atâtea treabă pe lângă casă. Ori cum puneam noi chestiunea, dreptatea era de partea noastră, iar tata era un uzurpator al drepturilor noastre!

Singura soluție pentru părinți era să fie școala. Numai ea săraca ne putea baga mințile în cap, numai ea putea să ne facă să fim „pâinea lui Dumnezeu” după voia celor bătrâni.

Ne-a trimis înainte de termen la școală și întâmplarea a făcut ca pe atunci să fie învățator suplinitor cunoscutul scriitor Demetrius.

Deși nu era anume pregătit ca să devină învățator, fiind și o fire aleasă de poet și om cult, am găsit în el omul ce se potrivea de minune cu noi; O, Doamne de ce nu sunt toți oamenii de școală așa cum a fost el! Era în fine ființa dorită de noi. Și acum văd cu aceeași putere pe toți eroii poveștilor ce ne spunea! Pretulindeni era cu noi: ne jucam cu mingea,

ne lupțam cu zapadă, ne dam pe ghiață, cu saniuța și vara la pădure să culegem fragi.

Școala devenise un scut și sub el scăpam de acasă.

Tata însă nu era mulțumit și nu vrea în ruptul capului să priceapă metodele de a face „școală” ale d-lui Demetrius.

La sfârșitul clasei I în vacanța mare tata ne spune: „Ce, credeți voi că la toamnă vă mai dau eu la școală la nebunul de Demetrius! La toamnă, o să aveți de-a face cu „cumnatu S.” („Cumnatu S.” era o rudă a lui tata, învățator la o școală mult mai departată).

I se dusese vestea în lume că e învățator de ispravă și că din mâna lui au eșit oameni, nu jucării. Cu cele ce mai auzisem și de aiurea, nenea S. a isbutit să devină pentru noi o sperietoare grozavă. Și acum mi se face părul măciucă numai la amintirea acestor lucruri.

S. era învățatorul de școală veche, care convenea părinților pentru potolirea draților de copii. Om cu fața uscată și neprietenoasă, ținea un clopoțel pe catedră și o nuia de gutui în colț și mai adesea în mână!

Caldura din școala lui Demetrius dipăruse și nu știam cum să-i ocolim privirea. Copiii ședeau pitulați în bănci ca niște vrăbii speriate de uliu. Așa era disciplina din școala lui S.

Dar lecțiile lui? Cu o voce cam răgușită vorbea la fel la toate obiectele, și e prea mult când spun că vorbea, căci el nu știa decât să întrebe, să „tragă la răspundere” pe „leneșii” care nu și-au „învățat lecțiile”. După socoteala lui, în școala sunt trei elemente: dascălul, cartea și școlarul. Pentru el se reducea rolul să cerceteze dacă școlarii și-au „învățat” lecțiile din carte.

Îmi amintesc de toate lecțiile, iar între toate mai cu moț era aritmetica, gramatica, geografia și intuiția.

Nici o lecție nu mi-a rămas înfrântă în cap ca lecția ceapa. Sărmana ceapă! Era aceeași ceapă pe care o pliveam, o săpam și o udam acasă și cu toate acestea planta din lecția „Ceapa” era o plantă strâmbă! Despre ea nu era destul să spun ce știam de acasă, ci trebuia să repet vorbele din carte. Și nu știu cum se face că vorbele din carte nu mă duceau deloc cu gândul la ceapa din grădina noastră.

Când se făcea „ascultarea” la aritmetică toată clasa era scoasă la tablă. Când venea rândul la un țigan, care, Dumnezeu să l ierte, a murit în războiu, o nuia și câteva palme îl repezeă sub bănci. Săracu baiat, de câte ori vedea că e primejdie pe capul lui, se dădea de-a dura sub bănci strigând cât îl lua gura.

Dar câte amintiri de felul acesta nu se îngramădesc în vârful penitei? Îmi pare rău că n'au talentul să le redau în forma pe care o simt în sufletul meu.

Și acum să ne punem întrebarea: mai puteam fi noi copii cu inima deschisă și cu gânduri senine? Mai putea fi școala un locaș plăcut ca pe vremea d-lui

Demetrius. Dar ce are a face? Oamenii din sat, adică părinții copiilor dela școală, erau, cum s'ar zice pe aici „îndestaliți” peste măsură cu „Școala serioasă” care bagă minte în cap la copii.

Drumul dela noi și până la „Școala serioasă” era cam de doi kilometri și din cauza terenului, a caselor sau a copacilor, nu vedeam școala decât atunci când soseam în poartă, așa că cel puțin plimbarea de acasă la școală, era pe voia noastră. Nu vedeam în jurul nostru pe nimeni. O, dar venea iarna! Copacii se desfrunzeau și se făcea foc la sobă și urmarea era că existența școlii ni se arată ca o fantomă din depărtare.

Știam că fumul ce se înalță în cutare loc, e fumul dela blestemata de școală. Când ajungeam la ultima cotitură a drumului, în timpul iernii se vedea școala în întregime.

Simt și acum aceeași senzație care se repetă zilnic. Un fel de leșin mă cuprindea și toată veselia sbură din sufletul meu!

Așa am „petrecut” doi ani. Clasele a patra și a cincea le-am făcut la altă școală unde venise un învățător mai bun, dar dela care n'am folosit nimic. Acesta avea alte păcate.

Pentru mine toată dulceața copilăriei este legată de numele scriitorului Demetrius.

Un an, pentru o copilărie întreagă, orice s'ar spune, e prea puțin!

T. V. Ștefănescu.

Din problemele culturii

Știința este viață, ignoranța moarte. Un popor se înalță sau decade în măsura culturii de care dispune; a nega aceasta ar însemna a nega fapte istorice. Toate popoarele pătrunse de acest adevăr, astăzi mai mult decât oricând altădată emulează a sacrifica în altarul Minervei pentruca prin cultură să-și asigure o existență mai onorifică și un viitor mai fericit. Cultura este condițiune: sine qua non pentru existența noastră națională, chiar pentru aceea cugețându-ne astăzi mai serios la modul de a o realiza, îngrrijire cuprindând sufletul nostru. Se cere dar să ne cultivăm ca să putem ținea pas cu progresul în cultură a altor popoare. Cine astăzi se oprește în calea progresului, riscă a fi zdrobit de roatele acestuia.

Cu durere se constată însă, că astăzi cultura se întrebuințează mai mult ca mijloc de viclenie spre a putea ajunge la unele poziții sau anumite bunuri materiale. Aceasta însă nu este cultura cea adevărată nu este cultura inimii, ci este cultura minții care se câștigă în școala vieții, în școala lumii pline de viclenii și înșelăciuni.

Dacă voim să fim bine conduși în toate căile vieții noastre; să folosim ca mijloc ducător la scop numai cultura cea adevărată, adică cultura inimii. În zădar ne frământăm mintea ca prin mijloace necinstite să ajungem la scopuri și mai necinstite pentru că numai atunci ești liniștit în sufletul tău și numai atunci te poți simți fericit, când ți-ai ajuns scopul prin mijloace oneste câștigate și eșite din înboldurile curate ale inimii.

Cultura inimii se formează în școală și în cerul strâns al familiei, acestor doi factori de propagare ai culturii li se impune ca să o poseadă și ei înșiși-

pentru că numai aceea pot da, ce am; ce n'am nu pot da. Școala și familia sunt mediul în care se formează caracterul și cultura fiecărui individ. Până când nu se va da importanță și sprijinul cuvenit școlii și factorilor săi până atunci vom fi orbiți de patimi urcicioase cari ne vor împinge în prăpastie neamul și țara. Fără lumină înotăm în întunec și fără cultură nu putem fi stăpâniți de sentimente nobile cari pregătesc calea sigură și adevărată spre fericire.

Școala cea adevărată este dascălul; fără școală adevărată, nu este educație, iar fără educație nu este cultura adevărată.

În ținuturile noastre, problema culturii are o importanță deosebită față cu alte ținuturi. Prin satele noastre răsirate pe la poalele codrilor, întunericul încă și astăzi este stăpân deoarece foștii noștri stăpânitori nu s'au trudit să ne deschiză și nouă vederile spre lumină și cultură, ba nuzuința lor era înăbușirea ori cărei tendințe culturale românești.

Se cere dar cu deosebire dela noi corpul didactic a ne preocupa de această problemă spre cultivarea și fericirea neamului și țării noastre.

Dacă în trecut sub stăpânire străină împedează de împrejurările vitrege am făcut mai puțin, astăzi când trăim în țara noastră liberă se cere muncă îndoită. Nu e de ajuns numai ceea ce facem între cei patru pereți ai școlii; se cere și o activitate extrașcolară pe terepul cultural și o muncă mai rodnică din partea noastră. Să ne încordăm deci din toate puterile spre a egaliza diferența în însușirea cunoștințelor prin energia voci; să îmbrățișăm cu toții fără deosebire de chemare, confesiune sau etate, munca și cauzele culturale. Să nu ne desbinăm în parlade când e vorba de cultivarea neamului și fericirea țării, ci să sacrificăm totul, căci numai astfel făcând vom triumfa și vom satisface datorințelor ce ni se impun.

Melețiu Suciu, inv. com. Cheriu.

— Inspectorul Școlar, D-l I. C. Silaghi, în ziua de 11 Aprilie a. c. însoțit de D-l inspector Dr. A. Caba și revizorul școlar I. Bărbulescu, deplasându-se în comuna Cheresig pentru a inspecta școlile primare de stat de acolo, unde înainte cu 7 ani dânsul era învățător de stat, sătenii cari și azi cu drag își aduc aminte de fostul lor dascăl, l-au făcut o primire frumoasă. La gară, după salutul D-lui inv. Gh. Pop, economul Ardelean Petre președintele comunității urbariștilor din acea comună și fost elev al D-lui inspector, prin o frumoasă cuvântare îi predă o hartă în care arată pe larg toată activitatea D-lui inspector, desfășurată ca învățător în acea comună, o activitate plină de fapte bune și frumoase pentru dezvoltarea culturală și bunăstarea materială a satului ce l-a condus mai mult mai deșărândul.

Deși învățător al școlii de stat de pe acele vremuri, dânsul n'a uitat că e român. În afară de școală vorbea românește, ba dacă preotul satului cumva împiedecă fiind, ținea cu elevii săi chiar și orele de religie, se înțelegea în limba română. Nu numai că el singur umbla la biserică, ci în fiecare Duminică și sârbătoare și elevii și-l ducea regulat la biserică.

Că în ce spirit a fost condusă școala de stat dovedește chiar și singur faptul că și preotul peroh român nu s'a înstrăinat de aceasta școală, benevol și-a dat aci toți trei copii în toți patru ani ai lor de școală primară, de unde au trecut la liceu. Deși școala confesională o avea în nemijlocia sa vecinătate. Chiar ea să asigure și să asigure bunul mers și al școlilor confesionale române din acea comună, singur a intervenit să se acorde acestor școli ajutorul de stat, ce nu se da prea ușor comunelor unde deja era școală de stat. A mai înființat o cooperativă sătească, ce și azi prosperează frumos. Banca populară tot opere D-lui inspector, după plecarea dânsului din comună rămasă sub altă mână conducere, s'a deslințat. În toate trei clasele școlii de stat, azi sub conducerea harnicului diriginte Corbădan Alexandru, s'au constatat rezultate frumoase. — Felul cum D-l insp. I. C. Silaghi a fost primit dovedește că adevărata răsplătire pentru munca învățătorului este recunoștința și iubirea poporului.

ARDELEAN PETRU

GH. POP inv. Cheresig.

Reforma programelor de învățământ primar

Plecând dela convingerea — formulată de multe ori în congresele dascălești — că actuala programă este prea încărcată, domnul ministru al instrucției a procedat la o reformă a programei, al cărui cuprins se găsește într-o broșură tipărită de minister, cu titlul din fruntea articolului nostru. Având la îndemână un exemplar din această programă, credem că servim pe cei cari nu au putut lua cunoștință de cuprinsul ei, făcând un scurt rezumat.

Din materialul primelor 4 clase s'a scos: măsurile de volum, calcularea volumelor, regula de asociație, cunoștințele speciale agricole și de igienă, redactarea actelor publice la compunere, geografia matematică, organizarea statului român și s'a propus predarea și învățarea României pe regiuni și nu pe județe: Materia rămasă a fost apoi din nou rânduită pe clase; s'a înpus crearea muzeului școlar și s'a dat deosebită importanță locului manual.

Pentru ultimile 3 clase (V., VI., VII.) s'a avut în vedere că școala primară trebuie să aibă o structură unitară pe tot cuprinsul țării, mai întâi și în al doilea rând s'a avut în vedere a anumită specializare, conform cerințelor diferitelor regiuni ale țării.

Lecțiile de religie cari trec de puterea de înțelegere a copilului au fost scoase, fără a se pune altele în locul lor.

Au luat parte la întocmirea acestei programe desigur tot ce avem mai distins în învățământ. Ne surprinde însă lipsa dlui I. Nisipeanu și a altor d-ni prof. de pedagogie cari sigur că ar fi avut câte ceva de spus, în urma exp. din șc. de aplicație.

Intocmirea acestui proiect de programă — pe baza lucrărilor comisiei — a fost incredințată d-lor G. N. Costescu și G. Stoienescu, inspectori generali pentru inv. primar.

Și acum să spicuiim pe rând fiecare obiect de inv. împreună cu instrucțiunile ce le preced.

Religia trebuie să nu aibă un caracter formalist, ci predicator, blând și convins. Se va lăsa la o parte severitatea și pedeapsa.

Față de vechea programă sunt următoarele modificări: Moise și cele zece porunci se fac numai în cl. IV. S'a lăsat pentru cl. V.; Profetul Daniel, Ilie; datoriile către Dumnezeu și către biserică. În cl. VI.: Tainele (cari se faceau în cl. IV.), predica de pe Munte (fericirile) și lectură din evanghelie. În cl. VII. se repetă viața Mântuitorului, explicarea crezului, datoriile către aproapele, părinți, frați, către comună și către țară.

L. română cu ramurile sale: citirea, memorizarea, exerciții intuiție, gramaticale și de compunere, au ca scop să deprindă pe elevi: a) *Să înțeleagă ușor comunicările altora, făcute prin grăul sau prin scris;* b) *să vorbească și să scrie clar și corect; să gândească și să simtă românește.*

Programa cl. I.: La scris-celit nu are de loc în vedere greutatea de aici și în general din școlile a cărei populație școlară în mare majoritate nu cunoaște limba română. Dealtfel nici nu vedem în comisiunea care a elaborat această programă nume de dascăli de prin teritoriile alipite. Întreaga programă a cl. I. nu prea corespunde condițiilor în cari suntem nevoiți să facem școala noi cei din multe orașe din Ardeal.

Spre ex. programa prevede în prima săptămână un foarte bogat material pe care nu-l poți face decât într-o lună; unde mai pui și istorioarele morale pe cari nu le poți face chiar de loc. S'a avut poate în vedere că situația aceasta este tranzitorie; ne menținem însă părerea că trebuie o programă analitică specială pentru clasele I cari funcționează în felul în care am arătat. E doar știut de fiecare din noi că deabia cu cei cari știu românește de isbutești să termini materialul prescris; cum vei putea termina acelaș material cu cei cari nu cunosc limba în care li se propune ?!

În legătură cu aceasta, cred că abecedarele pe cari le folosim noi trebuie să aibă la început multe desene (chipuri) cari să înlesnească copiilor formarea unui vocabular, precum și scene cari să ne ajute la predarea diferitelor povestiri morale.

În cl. II la gramatică se face: propozițiunea, subiectul, predicatul, substantivul, adjectivul, pronumele și verbul cu cele trei timpuri. E la fel ca și în vechea programă.

În clasa III a rămas tot materialul din vechea programă: substantive proprii și comune, numeralul, genul și numărul substantivelor, adjectivelor și pronumelor; articularea substantivelor și adjectivelor; pronumele personale, propozițiunea dezvoltată, cunoașterea atributului și complementului. Acordul în general.

În clasa IV acelaș material ca în vechiul program. În tot cursul anului se vor deprinde copiii a găsi cuvintele de aceeași familie. Nu se vor predă felurile propozițiilor principale și subordonate. Se va distinge însă grupa subiectului, a atributului, a predicatului și complementelor.

Compunerea a rămas așa cum era și în vechea programă mai puțin redactarea actelor publice: contracte etc. Clasele V, VI, VII fac: citire, memorizare și compunere. Pentru citire va fi utilizată biblioteca școlii, ținându-se seama ca bucășile de citire să fie în așa fel alese ca să servească și caracterului pe care îl are școala: agricol, industrial sau comercial.

Matematica. Împletind armonic cele două scopuri ale învățământului, ea are de scop a) *să pregătească pe școlar pentru viață, dându-i siguranță și îndemâ-*

nare în micile sacoteli de cari va avea nevoie; b) să-i agerească mintea, dezvoltându-i puterea de a raționa și deprinderea de a fi logic.

Programa nouă se deosebește mult de cea veche și în bine. Astfel în clasa I nu se mai fac toate cele 4 operațiuni, ci numai cele dintâi două, adunarea și scăderea până la 100, rămânând ca celelalte două să se facă în cl. II. Astfel va fi posibil să se facă temeinic ceace se propune, iar nu ca până acum când le făceau pe toate patru și pe nici una temeinic. Vorbesc de rezultatul pe care-l obțineam cu majoritatea clasei, nu cu cele câteva excepții, cari poate că ar fi învățat și fără noi. Pe cei dintâi i-a avut în vedere și programa.

Cred că s'ar putea experimenta într'o școală, predarea în cl. I a tuturor celor 4 operațiuni, însă numai până la 50. Ar fi interesant să știm ce rezultate ar da.

În clasa II se face înmulțirea și împărțirea până la 100. Se mai face metrul și litrul cu multiplii lor, iar leul și chilogramul numai ca unități de măsură. Se continuă apoi cele 4 operațiuni până la 1000.

În clasa III se continuă operațiunile până la 1.000.000; multiplii și submultiplii metrului liniar, litrului, leului și gramului; fracția zecimală, scrierea și citirea ei; adunarea și scăderea numerelor zecimale.

În clasa IV se face și geometrie (volum, suprafața, linie, punct, unghi, cunoașterea figurilor plane; pătrat, triunghi, dreptunghi, paralelogram, trapez, apoi poligoane și corpuri geometrice). Se mai fac: fracțiile ordinare, regula de trei prin reducere la unitate; calcularea suprafețelor; aflarea dobânzii; lungimea și suprafața cercului, a prismei și cilindrii etc. Cum vedem, din materialul vechiu al clasei IV s'a lăsat afară: măsurile de volum, calcularea volumelor, a suprafeței poligoanelor neregulate, regula de asociație, aflarea capitalului, procentului și timpului, cari se vor face în clasele V, VI și VII.

În cl. V. se face: regula de trei simplă direct și invers proporțională, agrimensura și măsurarea suprafețelor, aflarea supraf. polig. neregulate, suprafața piramidei și conului.

În cl. VI. Revederea materiei făcute. Metrul cub (m^3), multiplii și submultiplii lui, aflarea volumelor.

În cl. VII. se continuă cu volumele, cât mai practic (se măsoară cubajul unei camere, al unei grâmezii de lemne, al unei grâmezii de piatră etc. Se mai face aflarea capitalului, procentului și timpului; apoi contabilitatea din care să învețe nu numai cum să-și țină fiecare propriile socoteli, dar și chiar ale unei bănci populare sau cooperative.

Ar trebui cred să se spună elevilor și despre măsurile practice, cum sunt: hectarul, pogonul, iugărul etc. sau despre banișă, maza etc.

(Continuare în numărul viitor). C. Bunea.

PARTEA OFICIALĂ

No. 1658—925.

Ordin circular

tuturor Direcțiilor școlare

Prin ordinele date în „Foaia Școlară” s'a pus în vedere Direcțiilor școlare să ne înainteze diferite tablouri și rapoarte.

Cum unele Direcțiuni până azi nu ne-au înaintat nici chiar tablourile cerute prin Nr. 1 din foaia oficială, punem în vedere tuturor Direcțiilor școlare să-și revizuiască toate ordinele primite și să ne înainteze rapoartele (tablourile) cuvenite cel mult până la 31 Maiu 1925.

Pentru toate tablourile și rapoartele restante ce nu ne vor intra până la data fixată mai sus, neputându-se tolera ca prin neglijența unora să se stângenescă întreg bunul mers al administrației școlare, vom aplica numai decât măsurile reglementare, înlocuind pe diriginții și directorii vinovați. Răspunsul cuvenit trebuie să fie dat și în cazul când acela ar fi negativ.

Orice corespondență oficială se va înainta deadreptul Revizoratului școlar, și nu prin d-nii subrevizori de control, cel mult în 3 zile dela primirea ordinului întrucât n'ar fi fixat un alt termen.

Scrisoriilor netimbrate în regulă nu li se va da curs.

D-nii subrevizori de control, în cursul inspecțiilor, vor controla și cancelaria școlii.

Oradea-Mare, la 28 Martie 1925.

Rev. școl.: I. BĂRBULESCU.

No. 947—1925.

Deciziunea Nr. 2763—925 a Min. Instrucției relativ la autorizarea manualelor didactice introduse în școlile particulare, minoritare și confesionale din țară spre a vă conforma.

„Deciziune: Noi Ministru Secretar de Stat la departamentul Instrucțiunii decidem:

Art. I. Orice carte pentru a fi introdusă ca manual didactic în învățământul școlilor particulare, minoritare și confesionale din întreg teritoriul țării trebuie să fie aprobată și de Min. Instr. prin Consiliul Permanent conform art. 45 al II din legea organei acestui Minister.

Art. II. Pentru cercetarea acestor manuale se vor numi după propunerea Consiliului Permanent comisiunile necesare compuse din membrii corpului didactic din București.

Art. III. Autorii de cărți vor înalata lucrările lor secretariatului Consiliului Permanent în dublu exemplar, urmând ca unul din aceste exem-

plare să fie înapoiate autorului, iar celălalt vizat se va păstra în cancelaria Consiliului.

Consiliul permanent primind lucrările autorilor, se va trimite de urgență comisiunilor însărcinate cu cercetarea lor care vor depune rapoartele în termen de cel mult 25 zile dela primirea lor. În același timp, va fixa și taxa ce urmează a plăti fiecare autor pentru cercetarea lucrării sale.

Art. IV. Aprobare se dă pe termen de 5 ani cu începere dela 1 Sept. al anului în care s'a obținut.

Art. V. Autorii sunt obligați ca după imprimarea lucrării lor aprobate să trimită imediat comisiunii respective câte un exemplar spre a se vedea dacă textul corespunde manuscrisului pe care l-au înaintat spre aprobare. În cazul când s'ar constata că autorii au schimbat textul, Ministerul luând avizul Consiliului permanent va retrage autorizarea dată și va opri imediat introducerea în școli a acestui manual. Autorii sunt datori să imprime pe coperta cărții anul și Nr. ord. de aprobare al Min. Instr.

Art. VI. Cu începere dela 1 Sept. 1925 este interzis cu desăvârșire introducerea în școlile numerate la art. I de mai sus a manualelor ce nu vor fi obținut aprobarea după normele stabilite în prezenta decizie rămânând valabile acelea ce au obținut aprobări anterioare dela Min. Instr. și numai până la complectarea celor cinci ani de valabilitate.

Art. VII și cel din urmă d. Director General al Inv. part. este însărcinat cu ducerea la îndeplinire a acestei decizii. **Ministru:**

Dr. Anghelescu.

No. 1329—925.

Nr. 3301—925. Ca urmare ordinului nostru circular No. 1631—925. Vi se face cunoscut, că Ministerul cu No. 28760—925 a dispus ca să se facă inspecții speciale numai învățătorilor înaintați de gradul II. cari cer a fi înaintați la gradul I și cari îndeplinesc condițiunile legii.

Oradea-Mare, la 22 Aprilie 1925.

No. 1332—925.

No. 3389—925. Conform ord. Min. No. 26880—925 cu onoare Vă aducem la cunoștință, că în regulamentul de administrare al școlilor primare și normale se prevede, că certificatele pierdute de elevi din diferite cauze, se anulează prin monitorul Oficial și Buletinul Oficial plătindu-se taxele convenite de către cei interesați.

Anulările până în prezent se făceau de Minister pe baza intervențiilor directorilor de școli.

Cum acestea sunt simple lucrări mecanice care lau timp și nu întâuresc cu nimic asupra textului, cu onoare vă facem cunoscut, că Mi-

nisterul a aprobat ca în viitor, publicațiile de anulare de certificate pierdute sau distruse să se facă de inspectoratul școlar Regional care va face intervențiile direct la Administrația Monitorului Oficial și Buletinul Oficial.

Oradea-Mare, la 28 Aprilie 1925.

No 1479—925.

La școlile unde s'a hotărât a se ține ședițele cercurilor Culturale, pentruca serbarea să aibă un caracter și mai impunător, e de dorit să se organizeze și câte o mică expoziție școlară, în care să se expună lucrările executate sau în curs de executare de elevii școlaelor și mai ales de fete, ca cusături, alesături, dantele etc. pentruca învățătoarele să ajungă la uniformitate în predarea lucrului manual.

În procesele verbale încheiate pentru ținerea ședinței să se spună și rezultatele obținute în expoziția școlară. p. Administrator N. *Nicolaescu*, p. Director General Al. *Pretorian*.

Oradea-Mare, la 15 Aprilie 1925.

No. 1493—925.

Inspectoratul școlar Reg. cu No. 3988—925, a aprobat cu taxele de asigurare a edificiiilor asigurate contra focului și cari sunt proprietatea bisericii române să fie plătite de către comiteele școlare locale.

Oradea-Mare, la 15 Aprilie 1925.

No. 947 din 13 Martie, 1925.

Spre știre și conformare Vă comunicăm ord. Insp. Reg. No. 2575—925. precum urmează:

Cu referire la deciziunea Ministerială No. 2763 din 12 Ian. 1925 comunicată Dv. cu ordinul nostru No. 2288—925, complectare la acel ordin Vă comunicăm, că dispozițiile cuprinse în această decisiune se referă nu numai la cărțile cu caracter laic, ci și la acelea pentru învățământul religios și că această interpretare s'a adus și la cunoștință organelor bisericesti, prin a căror îngrijire se tipăresc cărțile de religie. Inspector șef. ss. *Gocan*.

No. 686—925.

Ministerul Instrucțiunii No. 15840—925. În noua lege a învățământului primar se prevede că amenziile pentru adulții cari se sustrag obligativității se pronunță de către Minister.

Conform dorinței exprimate de către personalul de control la conferința ținută la Cassa Școlaelor, Vă facem cunoscut că Ministerul a aprobat să Vi se dea delegație ca numai până la sfârșitul anului școlar 1925 să aplicați amenzi până la 15 zile adulților ce nu se supun obligativității. Director General (ss) *Petre Ghifescu*.

// DOROTHEUM //

birou de licitații Str. Clorogariu No. 14

Primește și vinde în licitații
pe lângă condiții avanta-
gioasă obiecte de artă: Por-
celanuri, tablouri, lucruri
de mână, mobile etc., etc.

In atențiunea onor. public!**Firmă Românească
„CORVINUS“**

Institut de liniatură, fab-
rică de registre și legă-
turi de cărți

ORADEA-MARE
Bulev. Regele Ferdinand 16.
Proprietar: ILIE FERDINAND

Mai estin ca ori unde!

Librărie—Papetărie**Oradea-Mare, Piața Unirii 16.****CORVINA**

Depozit de cărți de școală, cărți, lite-
rare și de știință; biblioteca „Pentru
toți”, „Căminul” etc. Depozit de hârtie.
Furnituri de birou și recuzite de tot
felul pentru școli.

Tipografia: Strada Francisc Deac No. 2. Telefon 10-02.

Aranjată cu cel mai variat și modern material. — Execută

prompt și cu prețurile cele mai moderate:

Ziare, Broșuri, Reviste, Afize, Bilanțuri, Anunțuri,

Invitări, Registre, Cărți de vizită și tot felul de

lucrări atingătoare în această branșă.

TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA ROMÂNEASCĂ
SOCIETATE ANONIMĂ
ORADEA-MARE

Librăria:

B-dul Regele
Ferdinand 11. Tel. 10-16

Asortată cu tot fel de cărți di-
dactice și rechizite școlare; reviste
și cărți literare și de știință românești și
străine, furnizează cu prețuri de concurență:

Hârtie, Creioane, Tocuri, Penițe și Materiale pentru
Bănci și Birouri.

Legătorie de cărți: face orice lucrări ireproșabile în
această branșă; adresați-vă cu toată încrederea pentru convingere.
Comenzile se efectuează cu cea mai mare atenție și prompt.